

Nr 45.

*Bevillningsutskottets betänkande angående beräkning av bevil-
ningarna för budgetåret 1947/48, m. m.*

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avger bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevilningarnas belopp för budgetåret 1947/48 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1947 (bilaga 1 till 1947 års statsverksproposition: inkomster å driftbudgeten) har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och beräkning av inkomster å driftbudgeten för budgetåret 1947/48 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält riksräkenskapsverkets skrivelse den 7 december 1946 med inkomstberäkning för nämnda budgetår.

I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen besluta, att skogsvårdsavgift enligt förordningen om skogsvårdsavgift skall för år 1947 utgå med en och en halv promille.

Statsverkspropositionen har, såvitt angår det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1947 skall utgå, hänvisats till bevillningsutskottet.

I en den 6 juni 1947 dagtecknad proposition nr 312 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1947/48 har Kungl. Maj:t framlagt förslag angående grunderna för uttagande av skatt å inkomst och förmögenhet för samma budgetår m. m.

Sistnämnda proposition har i vad den rör de procenttal, varmed dels botenskatt enligt 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt dels ock statlig inkomstskatt för skattskyldiga som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt skulle ingå i preliminär skatt, hänvisats till bevillningsutskottet samt i övrigt till statsutskottet.

I det i statsverkspropositionen inlagda förslaget till beräkning av inkomster-
na å driftbudgeten under budgetåret 1947/48 äro bevilningarna i överens-
stämmelse med departementschefens förslag beräknade till följande belopp:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Preliminär skatt å inkomst och förmögenhet		
m. m.	1 750 000 000	
Krigskonjunkturskatt	10 000 000	
Kupongskatt	5 500 000	
Utskiftningsskatt och ersättningsskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	4 500 000	

	Kronor	Kronor
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	200 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	45 000 000	
Lotterivinstskatt	20 000 000	
Omsättnings- och expeditionsstämplor m. m.	45 000 000	1 881 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	85 000 000	
Bensinskatt	170 000 000	255 000 000
Tullar och acciser:		
Tullmedel	230 000 000	
Varuskatt	100 000 000	
Trafikskatt	30 000 000	
Accis å silke	5 000 000	
Accis å margarin och vissa andra fettvaror..	12 000 000	
Skatt å kaffe	18 000 000	
Tobaksskatt	370 000 000	
Brännvinstillverkningskatt	21 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag	25 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag	45 000 000	
Omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker	360 000 000	
Omsättnings- och utskänkningskatt å vin..	30 000 000	
Maltdrycksskatt	47 000 000	
Skatt å läskedrycker	14 000 000	
Statlig nöjesskatt	18 000 000	1 325 000 000
Postverket (överskott)		30 000 000

Beträffande riksstatsförslagens inkomstsida och beräkningen av de särskilda inkomstitlarna har *departementschefen* i statsverkspropositionen lämnat följande redogörelse:

»De totala statsintäkterna under budgetåret 1947/48 ha av riksräkenskapsverket uppskattats till 4 016 miljoner kronor. I innevarande års riksstat äro inkomsterna upptagna till 3 347 miljoner kronor, vilket belopp dock på grund av omläggningen av uppördssystemet icke är direkt jämförbart med nyssnämnda siffra för nästa budgetår. För det senast förflutna räkenskapsåret, budgetåret 1945/46, uppgingo intäkterna till 3 528 miljoner kronor. Stegringen under två år, från 1945/46 till 1947/48, skulle alltså enligt denna beräkning uppgå till 488 miljoner kronor.

Den beräknade ökningen av statens inkomster från budgetåret 1945/46 till budgetåret 1947/48 hänför sig i främsta rummet till inkomst- och förmögenhetsskatten, värnskatten och den särskilda skatten å förmögenhet, vilka skattetitlar i den nya inkomstberäkningen efter omläggningen av uppörds-

systemet sammanförts under en inkomsttitel, benämnd preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Hithörande skatteinkomster, vilka för budgetåret 1945/46 uppgingo till 1 246 miljoner kronor, skulle enligt beräkningen för budgetåret 1947/48 uppgå till 1 750 miljoner kronor. Stegringen av inkomsterna å denna inkomsttitel, cirka 500 miljoner kronor, beräknas till ett belopp av 150 miljoner kronor vara att återföra på själva omläggningen av uppördssystemet, varigenom huvudparten av skatteuppbörden bringas att närmare ansluta sig till inkomstförhållandena vid tiden för skatternas erläggande. Den återstående stegringen av skatteuppbörden, 350 miljoner kronor, svarar mot en beräknad ökning av det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet avseende verksamhetsåret 1946 i jämförelse med motsvarande belopp avseende verksamhetsåret 1944 av i genomsnitt per år omkring 11 procent. Stegringen av skatteunderlaget är främst att återföra på ökad sysselsättning och höjda lönesatser. Till stegringen bidrager jämväl ökad avkastning av jordbruket och höjda rörelseinkomster, särskilt för bo-lagen.

Andra inkomstitlar än preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. ha för budgetåret 1947/48 beräknats till 2 266 miljoner kronor; motsvarande inkomstitlar för budgetåret 1945/46 redovisade en behållen inkomst av 2 282 miljoner kronor. Hithörande inkomstitlar tillsammans tagna ha alltså för budgetåret 1947/48 beräknats giva något lägre avkastning än under budgetåret 1945/46. Frånräknas uppbörden av de skatter, som slopas eller reduceras under budgetåret 1946/47 (krigskonjunkturskatt, allmän omsättningsskatt och kaffeskatt), skulle de för budgetåret 1947/48 beräknade inkomsterna överstiga motsvarande inkomster under budgetåret 1945/46 med omkring 370 miljoner kronor.

I jämförelse med inkomstillflödet under budgetåret 1945/46 beräknas inkomsterna under budgetåret 1947/48 stiga för automobilskattemedel med 172 miljoner kronor, för tullmedel med 102 miljoner kronor, för tobaksskatt med 51 miljoner kronor, för rusdrycksmedel med 42 miljoner kronor, för folkpensionsavgifter med 33 miljoner kronor samt för andra kapitalfonder än affärsverken tillsammans tagna med 28 miljoner kronor. Å andra sidan beräknas avkastningen av statens affärsverk under nästkommande budgetår ligga 71 miljoner kronor lägre än under budgetåret 1945/46.

I samband med beräkningen av statens inkomster för budgetåret 1947/48 har riksräkenskapsverket verkställt förnyad beräkning av de i den för budgetåret 1946/47 fastställda riksstaten uppförda inkomstbeloppen. Övergången till det nya uppördssystemet beräknas därvid medföra ett skattebortfall för budgetåret 1946/47 av omkring 400 miljoner kronor. Därest någon omläggning av uppördssystemet icke kommit till stånd, skulle de redovisade eller beräknade sammanlagda inkomsterna för budgetåret 1945/46, 1946/47 och 1947/48 uppgå till respektive 3 528, 3 982 och 3 865 miljoner kronor. Nedgången i inkomstutfallet för budgetåret 1947/48 förklaras av att för detta budgetår inkomsterna av krigskonjunkturskatt och allmän omsättningsskatt i huvudsak bortfalla.

Riksräkenskapsverkets inkomstberäkning visar i övrigt följande mera framträdande förändringar i förhållande till gällande riksstat.

Stämpelmedlen, vilka i riksräkenskapsverkets förslag upptagits på tre skilda rubriker, förutses öka med 10 miljoner kronor. För automobilskattemedlens båda inkomstitlar förutses en sammanlagd inkomstökning med 75 miljoner kronor, varav 25 miljoner kronor på fordonsskatten och 50 miljoner kronor på bensinskatten. Det ökade varuutbytet med utlandet beräknar riksräkenskapsverket skola medföra en merinkomst för tullmedlen å 60 miljoner kronor. För varuskatten, till vilken titel riksräkenskapsverket även hänfört kvarstående delar av den allmänna omsättningsskatten, beräknas en ökning med 25 miljoner kronor. I tobaksskatt beräknas inflyta ett 50 miljoner kronor större belopp än för innevarande budgetår. Rusdrycksförsäljningsmedlen beräknas sammanlagt öka med 16 miljoner kronor och för omsättnings- och utskänkningsskatter å spritdrycker och vin förutses en ökning med 45 miljoner kronor.

För uppbörd i statens verksamhet förutses mindre ökning under ett stort antal titlar varigenom den sammanlagda inkomsten beräknas stiga med ej fullt 7 miljoner kronor. Folkpensionsavgifterna beräknas i samband med övergången till de av fjolårets riksdag beslutade nya reglerna ge ett med 34 miljoner kronor ökat belopp. Under diverse inkomster beräknas en sammanlagd ökning av drygt 10 miljoner kronor, varav 4 miljoner kronor för tipsmedel och 3 miljoner kronor för lotterimedel.

För affärsverksfonderna räknar ämbetsverket med inkomstminskning i förhållande till gällande riksstat med 9 miljoner kronor. Överskotten från telegrafverket och statens järnvägar beräknas nedgå med vardera 5 miljoner kronor, medan en ökning å 1 miljon kronor beräknas för postverket. För riksbanksfonden förutses i anslutning till de av fjolårets riksdag godkända grunderna det nu till 10 miljoner kronor upptagna överskottet skola bortfalla.

Jag torde i det följande få närmare redogöra för utvecklingen under de olika inkomstitlarna. Av denna redogörelse framgår, att jag i huvudsak ansett mig böra i detta sammanhang godtaga ämbetsverkets uppskattningar. Vissa smärre jämkningar, varav här må nämnas en inkomstökning under titeln Övriga diverse inkomster å drygt 11 miljoner kronor i samband med upplösningen av totalisatormedlens specialbudget, ha dock medfört en uppräkning av den av riksräkenskapsverket till 4 016 miljoner kronor beräknade totalinkomsten till 4 035 miljoner kronor.

Såsom riksräkenskapsverket framhållit, måste en betydande osäkerhet vidlåda de förhandsberäkningar av statsinkomsterna, som nu kunna göras. Med hänsyn såväl därtill som till att vissa skattefrågor äro avsedda att föreläggas årets riksdag förutsätter jag, att beräkningarna senare under riksdagen underkastas en allmän översyn. Det nu framlagda förslaget är alltså endast preliminärt.

Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse. Omläggningen av uppbördsförfarandet från 1947 års ingång medför, att inkomstitlarna inkomst- och

förmögenhetsskatt, värnskatt och särskild skatt å förmögenhet från och med nästa budgetår helt bortfalla från riksstaten. Samtliga skatter, vilka innefattas i det nya uppbördsförfarandet, sammanföras under titeln preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Inkomsttiteln krigskonjunkturskatt kommer att kvarstå å riksstaten för nästa budgetår. Såsom ny inkomsttitel bör uppföras den nu under inkomst- och förmögenhetsskatt bokförda kupongskatten, vilken icke beröres av uppbördsreformen. De särskilda skattetitlarna utskiftnings- och ersättningsskatt, skogsvårdsavgifter och bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter böra bibehållas. Inkomsttiteln stämpelmedel, å vilken redovisas ett flertal omsättningsskatter, bör i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag uppdelas å särskilda titlar. Stämpelintäkterna för bouppteckningar och gåvobrev böra sålunda sammanföras under titeln arvsskatt och gåvoskatt, lotterivinstskatten upptagas under en särskild titel och övriga stämpelmedel sammanföras under en tredje titel, benämnd omsättnings- och expeditiönsstämplor m. m.

I fråga om preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. har riksräkenskapsverket erinrat om 1945 års statsskatteberednings förslag, vilket ifrågasatts skola genomföras från och med kalenderåret 1948. I det läge, vari frågan om omläggningen av den direkta statsbeskattningen för närvarande befinner sig, har ämbetsverket emellertid vid sin inkomstberäkning förutsatt, att skatt å inkomst och förmögenhet skall utgå av den storlek och med den fördelning på olika skattskyldiga, som motsvara den nuvarande inkomst- och förmögenhetsskatten, värnskatten och särskilda skatten å förmögenhet om man antager att dessa skatter upptagas för helt år.

Beträffande utvecklingen av skatteunderlaget för verksamhetsåret 1946 har riksräkenskapsverket med ledning av särskilt inhämtade uppgifter uppskattat stegringen för fysiska personer m. fl. till 12 procent och för aktiebolag till 17 procent i jämförelse med skatteunderlaget under år 1945. För genomförandet av beräkningen av den sammanlagda uppbörden å inkomsttiteln preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. erfordras även en uppskattning av löneinkomsternas storlek under åren 1947 och 1948. Riksräkenskapsverket har — under framhållande av det vanskliga i att bedöma den allmänna löneutvecklingen även för den närmaste framtiden — utgått från en antagen stegring av enbart löneinkomsterna, för vilka preliminär A-skatt skall utgå, med omkring 7 procent för år 1947 och med omkring 4 procent för år 1948 i jämförelse med närmast föregående år.

På grundval av det enligt den föregående redogörelsen framräknade beskattningsbara beloppet och den till särskild skatt å förmögenhet beskattningsbara förmögenheten för verksamhetsåret 1945, 7 620 respektive 18 574 miljoner kronor, har riksräkenskapsverket beräknat den härå belöpande summan av inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt och särskild skatt å förmögenhet till 1 483 miljoner kronor, utgörande ca 19,5 procent av det beskattningsbara beloppet för samma år. Med utgångspunkt härifrån och mot

bakgrunden av den antagna inkomstutvecklingen har ämbetsverket uppskattat den sammanlagda bruttouppbörden av nämnda statsskatter under budgetåret 1947/48 till 1 748 miljoner kronor.

Inkomsttiteln preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. inrymer å ena sidan uppbörd av såväl statsskatter som kommunalskatter och å andra sidan utbetalningar av kommunerna tillkommande belopp. De inkomster, vilka skola beräknas å denna inkomsttitel, äro *dels* inkomst- och förmögenhetsskatt, värnsskatt och särskild skatt å förmögenhet, skogsvårdsavgifter och folkpensionsavgifter, *dels ock* kommunalskatt i form av fastighetsskatt, kommunal inkomstskatt och skogsaccis. För erhållande av den faktiska uppbörden bör från summan av beräknad bruttouppbörd av dessa skatter avgå ett belopp för beräknade restantier. Den faktiska uppbörd, som inflyter till statsverket, skall disponeras sålunda, att *dels* skogsvårdsavgifter och folkpensionsavgifter omföras till vederbörliga i riksstaten upptagna inkomsttitlar, *dels ock* till kommunerna utbetalas fastighetsskatt, kommunal inkomstskatt och skogsaccis. Inkomsttiteln belastas slutligen av restitutioner. Skillnaden mellan den faktiska uppbörden och de sammanlagda utgifterna blir den nettoinkomst för statsverket, som motsvarar den i riksstaten upptagna inkomsttiteln preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m.

Den samlade skatten på inkomst och förmögenhet för budgetåret 1947/48 har enligt det föregående uppskattats till 1 748 miljoner kronor. Skogsvårdsavgifterna och folkpensionsavgifterna ha beräknats inflyta med 4 respektive 90 miljoner kronor. Den kommunala fastighetsskatten, vilken för helt år uppskattats till ca 160 miljoner kronor, skall jämlikt övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen under budgetåret 1947/48 inflyta med endast två tredjedelar eller 107 miljoner kronor. Uppbörden av den kommunala inkomstskatten, som likaledes beräknas undergå en successiv stegring, har uppskattats till 1 084 miljoner kronor. Skogsaccisen, som uppbares våren 1948, har antagits uppgå till 8 miljoner kronor. Från den uppbörd, som sålunda beräknats, skola avgå restantier å såväl stats- som kommunalutskylder. Dessa restantier hava av riksräkenskapsverket uppskattats till 84 miljoner kronor. Den faktiska uppbörden å preliminärinkomsttiteln beräknas i enlighet härmed till 2 957 miljoner kronor.

De belopp, som influtit i skogsvårdsavgifter, 4 miljoner kronor, förutsättas bli omförda före budgetårets utgång till vederbörlig inkomsttitel i riksstaten. Detsamma antages komma att ske beträffande större delen, 86 miljoner kronor, av folkpensionsavgifter, som uppburits under budgetåret. Riksräkenskapsverket beräknar utbetalningen av kommunal fastighetsskatt till 107 miljoner kronor och av kommunal inkomstskatt till 1 000 miljoner kronor. Skogsaccisen skall utbetalas under ifrågavarande budgetår med 4 miljoner kronor. Restitutioner beräknar riksräkenskapsverket till 24 miljoner kronor för hela budgetåret. De sammanlagda utgifterna under inkomsttiteln beräknas alltså uppgå till 1 225 miljoner kronor.

Skillnaden mellan den faktiska uppbörden 2 957 miljoner kronor och utgifterna 1 225 miljoner kronor under inkomsttiteln uppgår sålunda till 1 732

miljoner kronor. Till detta belopp skola vidare läggas de medel, som kunna antagas inflyta av äldre restantier, vilka riksräkenskapsverket uppskattar till cirka 30 miljoner kronor. Inkomsttiteln preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. skulle i enlighet härmed under förutsättning av oförändrade uttagningsgrunder för inkomst- och förmögenhetsskatten beräknas till 1 762 miljoner kronor eller med avrundat belopp 1 750 miljoner kronor.

Krigskonjunkturskatten är i riksstaten för budgetåret 1946/47 upptagen till 100 miljoner kronor. Någon uppgift om beloppet av den krigskonjunkturskatt, som kan bliva debiterad under nämnda budgetår, är ännu icke tillgänglig. Vissa från länsstyrelserna införskaffade uppgifter rörande det sannolika beloppet av den beskattningsbara merinkomsten vid den nu pågående taxeringen till krigskonjunkturskatt anser riksräkenskapsverket tyda på att intäkten av denna skatt under innevarande budgetår skall komma att uppgå till ungefär det i riksstaten upptagna beloppet.

Det pågående taxeringsarbetet till krigskonjunkturskatt för år 1946 avser den skatteintäkt, som uppkommer i samband med krigskonjunkturskattens avveckling. Taxeringen till krigskonjunkturskatt för år 1946 fortgår till och med den 30 juni 1947, och krigskonjunkturskatt kan sålunda komma att inflyta på grund av denna taxering även efter sistnämnda dag. Därjämte återstår taxering av skattskyldiga, vilkas räkenskapsår slutar först efter den 31 december 1945, samt taxering av enskildas inkomst av tantiem på rörelse, som bedrivits före nämnda dag. Ämbetsverket anser det knappast vara möjligt att göra en beräkning av den krigskonjunkturskatt, som sålunda kan komma att inflyta under budgetåret 1947/48, men föreslår, att den i riksstaten för budgetåret upptages med ett belopp av 10 miljoner kronor.

Kupongskatten har såsom inledningsvis nämnts uppförts såsom en särskild inkomsttitel i riksstaten för nästa budgetår. I överensstämmelse med av överståthållarämbetet gjorda beräkningar har riksräkenskapsverket upptagit inkomsten av kupongskatt till 5,5 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverket har upptagit utskiftningskatt och ersättningskatt för budgetåret 1947/48 till 1 miljon kronor.

Skogsvårdsavgifter redovisas numera under en på riksstaten upptagen inkomsttitel, vilken för innevarande budgetår beräknats till 4 miljoner kronor.

Enligt den nya förordningen om skogsvårdsavgift (SFS 1946:324) skall sådan avgift erläggas för jordbruksfastighet, vilken vid fastighetstaxering åsatts särskilda värden för skogsmark och växande skog, och utgå med högst en och en halv promille av summan av nämnda värden. För varje år bestämes med vilket promilletal avgiften skall för det året utgå. De taxeringsvärden, på vilka avgiften skulle beräknas hade enligt 1944 års skogsvårdsstyrelseutredning beräknats till ca 3 miljarder kronor. I skrivelse den 26 september 1946 har skogsstyrelsen föreslagit, att skogsvårdsavgifter för år 1947 måtte fastställas med utgångspunkt från ett promilletal av 1,5. Vid bifall härtill har riksräkenskapsverket beräknat den sammanlagda inkomsten av skogsvårdsavgiftsmedel för nästa budgetår till 4,5 miljoner kronor.

Inkomsttiteln bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter föreslår riksräkenskapsverket uppförd i riksstaten för nästa budgetår med oförändrat belopp eller 200 000 kronor.

Uppbörden av arvsskatten och gåvoskatten har med ledning av från generalpoststyrelsen lämnade uppgifter för budgetåret 1945/46 beräknats uppgå till 45,1 miljoner kronor. Uppbörden under budgetåret 1944/45 utgjorde 31,7 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket, som förutsätter, att gåvoskatten även i fortsättningen kommer att ligga på en relativt hög nivå, har beräknat arvs- och gåvoskatterna för budgetåret 1947/48 till 45 miljoner kronor. Lotterivinstskatten, som för budgetåren 1944/45 och 1945/46 har uppgått till 17,4 respektive 20,8 miljoner kronor, har av riksräkenskapsverket för nästa budgetår uppskattats till 20 miljoner kronor. Övriga stämpelmedel, som sammanfattas under benämningen omsättnings- och expeditionsstämpelar m. m., ha enligt generalpoststyrelsens uppgifter för budgetåren 1944/45 och 1945/46 belöpt sig till 33,9 respektive 44,2 miljoner kronor. Med ledning härav uppskattar riksräkenskapsverket sistnämnda inkomsttitel till 45 miljoner kronor. De inkomsttitlar, vilka hittills sammanförts under benämningen stämpelmedel, ha alltså för budgetåret 1947/48 beräknats till sammanlagt 110 miljoner kronor. Inkomsterna beräknas av riksräkenskapsverket även för löpande budgetår utfalla med nämnda belopp.

Övergången till det nya uppbördsförfarandet medför, att den relativa osäkerhet, som även tidigare kännetecknat beräkningarna rörande utfallet av de direkta skatterna, numera väsentligt ökas. För den nya inkomsttitel, vilken avses för de preliminärt inflytande skatterna, har riksräkenskapsverket, såsom i det föregående närmare utvecklats, utgått från en antagen fortgående ökning av taxeringsunderlaget. Verket räknar med oförändrade uttagsgrunder för inkomst- och förmögenhetsbeskattningen. I avbidan såväl på vidarebehandlingen av frågan angående omläggning av den direkta statsbeskattningen som på den allmänna förnyade prövning, vilken beräkningen av statsverkets inkomster för nästa budgetår bör underkastas vid en senare tidpunkt under riksdagen, vill jag förordna, att här förevarande inkomsttitlar upptagas till av riksräkenskapsverket föreslagna belopp. I detta sammanhang må nämnas, att intäkterna under inkomsttiteln preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. enligt av riksräkenskapsverket under hand överlämnade beräkningar skulle vid tillämpning av de av 1945 års statsskatteberedning föreslagna grunderna och en uttagsprocent av 110 uppgå till praktiskt taget samma belopp som det nu antagna.

Mot vad riksräkenskapsverket i övrigt föreslagit beträffande här berörda inkomsttitlar har jag intet att erinra.

Skogsvårdsavgifterna torde, såsom skogsstyrelsen föreslagit, böra för år 1947 utgå med det i förordningen om skogsvårdsavgift angivna maximitalet 1,5 promille. I det följande gör jag hemställan härom.

Automobilskattemedel. I gällande riksstat ha intäkterna av fordonskatten och bensinskatten upptagits till 60 respektive 120 miljoner kronor. För fordonsskattens del har riksräkenskapsverket ansett avkastningen under innevarande budgetår kunna beräknas till 75 miljoner kronor. Inkomstiteln har av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästa budgetår uppskattats till 82 miljoner kronor, medan riksräkenskapsverket ansett den böra upptagas till avrundat 85 miljoner kronor. Intäkten av bensinskatten har med stöd av från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, generaltullstyrelsen och kontrollstyrelsen erhållna uppgifter av riksräkenskapsverket uppskattats till 160 miljoner kronor för innevarande och 170 miljoner kronor för nästa budgetår.

Mot ämbetsverkets beräkning av intäkterna av fordons- och bensinskatterna har jag intet att erinra och jag förordar sålunda, att dessa inkomstitlar upptagas till 85 resp. 170 miljoner kronor.

Tullmedel. Inkomstiteln tullmedel, som under budgetåret 1945/46 gav en behållen intäkt av 128 miljoner kronor, är i riksstaten för löpande budgetår upptagen till 170 miljoner kronor. Vid en i november 1946 gjord beräkning har generaltullstyrelsen beräknat nettouppbördens för såväl innevarande som nästa budgetår till 240 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverket har icke haft något att erinra mot generaltullstyrelsens beräkning av tulluppbörden under innevarande budgetår. Med hänsyn till det ovissa läget har ämbetsverket ansett intäkterna under nästa budgetår böra upptagas till 230 miljoner kronor.

I enlighet med riksräkenskapsverkets förslag torde — i avvaktan på närmare erfarenhet av importutvecklingen — inkomstiteln tullmedel i riksstatsförslaget för budgetåret 1947/48 få beräknas till 230 miljoner kronor.

Vissa skatter å omsättningen. Såsom tidigare nämnts har 1946 års riksdag fattat beslut om avveckling av den allmänna omsättningsskatten med vissa undantag från och med den 1 januari 1947. Omsättningsskatt skall dock även efter nämnda dag utgå dels på varor, för vilka skärpt omsättningsskatt gäller, dels ock vid försäljning eller import av personbilar samt tyngre motorcyklar och sidvagnar till motorcyklar. Vid sin inkomstberäkning för nästa budgetår har riksräkenskapsverket ur riksstaten uteslutit inkomstiteln allmän omsättningsskatt och beräknat titeln varuskatt provisoriskt så mycket högre som antagits svara mot den kvarstående omsättningsskatten på vissa varor.

I riksstaten för innevarande budgetår är *v a r u s k a t t e n*, varunder även redovisas intäkten av pälsvaruskatten, upptagen till ett belopp av 75 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen beräknar nu skatteintäkten under denna rubrik för inom riket tillverkade varor till i runt tal 75 miljoner kronor både för löpande och nästa budgetår. Skatteintäkten för till riket införda varor har

för vartdera av nämnda budgetår av generaltullstyrelsen beräknats till 10 miljoner kronor. Mot dessa beräkningar har riksräkenskapsverket icke haft något att erinra. Intäkten av skatten har följaktligen av riksräkenskapsverket för innevarande budgetår beräknats till 85 miljoner kronor. För nästkommande budgetår har emellertid riksräkenskapsverket av nyss anført skäl provisoriskt i förevarande inkomstitel inberäknat även det belopp som kan komma att inflyta i allmän omsättningsskatt, i följd varav ämbetsverket föreslagit, att inkomstiteln upptages till 100 miljoner kronor.

Trafikskatten, som i riksstaten för löpande budgetår upptagits till 28 miljoner kronor, beräknas av järnvägsstyrelsen — som emellertid samtidigt anmäler sin avsikt att underställa Kungl. Maj:t frågan om skattens eventuella avveckling — till i runt tal 29 miljoner kronor både för detta och nästa budgetår. Riksräkenskapsverket har beräknat intäkten för löpande budgetår till samma belopp, 29 miljoner kronor. För budgetåret 1947/48 har riksräkenskapsverket emellertid uppskattat intäkten av skatten till 30 miljoner kronor.

Accis å margarin och vissa andra fettvaror förutser riksräkenskapsverket, med stöd av livsmedelskommissionens och kontrollstyrelsens beräkningar, skola inflyta med 12 miljoner kronor vid oförändrade accissatser.

Skatten å kaffe har i gällande riksstat upptagits till 32 miljoner kronor. Genom förordning, som trätt i kraft den 23 november 1946, har vidtagits viss sänkning av skatten å kaffe. Generaltullstyrelsen har med iakttagande av nämnda skattesänkning beräknat intäkten till omkring 23 miljoner kronor för löpande budgetår och omkring 18 miljoner kronor för nästa budgetår. Motsvarande beräkningar av statens livsmedelskommission sluta å resp. 23,5 och 18,5 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har för egen del beräknat intäkten för budgetåret 1946/47 till 23 miljoner kronor och för budgetåret 1947/48 till 18 miljoner kronor.

I gällande riksstat har tobaksskatten upptagits till 320 miljoner kronor. Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet har framhållit, att den ökning av omsättningen, som började då ransoneringen av tobaksvaror upphörde i september 1945, under innevarande år fortsatt och ytterligare accentuerats. Bolaget har, med hänsyn till utvecklingen av löneförhållandena på den svenska arbetsmarknaden, utgått ifrån att konsumtionen skall fortsätta att stiga. Det är enligt bolaget givetvis vanskligt att beräkna ökningens storlek, särskilt som tiden efter ransoneringens upphörande är för kort för att ge tillräckliga möjligheter till jämförelser. Under förutsättning av någorlunda oförändrade konjunkturförhållanden samt oförändrade skattesatser och i stort sett oförändrade genomsnittspriser beräknar bolaget intäkten av tobaksskatten för budgetåret 1946/47 till 350 miljoner kronor och för nästa budgetår till 370 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har föreslagit, att inkomstiteln i riksstatförslaget upptages till 370 miljoner kronor.

Brännvinstillverkningskatten, som i gällande riksstat upptagits till 20 miljoner kronor, beräknas av kontrollstyrelsen inflyta med samma belopp. För budgetåret 1947/48 har styrelsen beräknat intäkten till

21 miljoner kronor. Mot denna uppskattning har riksräkenskapsverket icke haft något att erinra.

Omsättnings- och utskänknings-skatten å spritdrycker har i riksstaten för löpande budgetår uppförts med ett belopp av 320 miljoner kronor. Den totala inleveransen av omsättnings- och utskänknings-skatt å spritdrycker har av kontrollstyrelsen beräknats komma att under budgetåret 1946/47 uppgå till 344 miljoner kronor. För nästa budgetår har styrelsen närmast räknat med att spritdrycksförsäljningen blir av ungefär samma storleksordning som den under löpande budgetår antagna. Styrelsen har dock även kalkylerat med ett omslag till det sämre i det allmänna konjunkturläget. Inkomsttiteln synes styrelsen tills vidare böra upptagas med ett till 340 miljoner kronor avrundat belopp. Riksräkenskapsverket, som funnit intäktsbeloppet för budgetåret 1946/47 kunna jämnas uppåt till 350 miljoner kronor, har — med fästat avseende å de allmänna förutsättningarna för ämbetsverkets inkomstberäkning — föreslagit, att titeln i riksstatförslaget skall upptagas till 360 miljoner kronor.

Omsättnings- och utskänknings-skatten å vin har i riksstaten för löpande budgetår upptagits till 25 miljoner kronor men torde enligt av kontrollstyrelsen nu gjorda beräkningar komma att ge en intäkt av 30 miljoner kronor. Med hänsyn till den ovissa konjunkturutvecklingen har styrelsen ansett inkomsterna för nästa budgetår böra tills vidare beräknas till 25 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket, som beräknat inkomsterna för budgetåret 1946/47 till 30 miljoner kronor, har ansett ifrågavarande inkomster böra för nästa budgetår upptagas till samma belopp, 30 miljoner kronor.

Maltdrycksskatten, som i gällande riksstat upptagits till 42 miljoner kronor, beräknas av kontrollstyrelsen inflyta med 45 miljoner kronor. För nästa budgetår har styrelsen uppskattat intäkten till 47 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har i överensstämmelse härmed beräknat inkomsterna av skatten för budgetåret 1946/47 till 45 miljoner kronor och för budgetåret 1947/48 till 47 miljoner kronor.

Statlig nöjesskatt. Enligt från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inhämtade upplysningar skall intäkten av den statliga nöjesskatten, som i riksstaten för löpande budgetår upptagits till 17 miljoner kronor, kunna uppskattas till ej fullt 17 miljoner kronor för delta budgetår och till obetydligt över 17 miljoner kronor för nästa budgetår. Riksräkenskapsverket, som beräknar uppbor den av skatten för innevarande budgetår till 17 miljoner kronor, förslår att inkomsttiteln för nästa budgetår upptages till 18 miljoner kronor.

Utfallet under flertalet av de här behandlade omsättningsskattetitlarna för den gångna delen av löpande budgetår betingas både av den fortgående snabba ökningen av de nominella inkomsterna och av den starka konsumtionsbenägenhet som enligt vad tidigare framhållits under senare tid gjort sig gällande. Riksräkenskapsverkets uppskattningar för nästa budgetår ansluta sig merendels nära till det med stöd av hittills vunna erfarenheter beräknade inkomstutfallet under innevarande budgetår.

Till prövning föreligger för närvarande ett förslag från livsmedelskommissionen om förhöjning av margarinaccisen från 23 till 38 öre per kilogram. I avbidan på ställningstagande till denna fråga synes riksräkenskapsverkets beräkning av inkomstiteln accis å margarin och vissa andra fettvaror få preliminärt godtagas.

Icke heller beträffande övriga inkomstitlar har jag funnit anledning frångå ämbetsverkets uppskattningar.

Rusdrycksförsäljningsmedel. För innevarande budgetår äro under denna inkomstitel uppförda två undertitlar, den ena avseende överskott från parti-handelsbolag och den andra överskott från detaljhandelsbolag. För nästa budgetår föreslår riksräkenskapsverket, att i stället uppföras två självständiga inkomstitlar, benämnda Rusdrycksförsäljningsmedel av parti-handelsbolag och Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag.

Inkomsterna av parti-handelsbolag ha för innevarande budgetår upptagits med 22 miljoner kronor. På grund av inträdd ökning av omsättningen beräknas av vinstmedlen från aktiebolaget vin- och spritcentralen, efter viss nedskrivning av lagervärdena, till statsverket kunna inlevereras omkring 23,5 miljoner kronor, däri inräknat räntor och amorteringar på de under fonden för förslag till statsverket beviljade lånemedlen till anläggningskapital för nya sulfitsprittfabriker. Därjämte avses till statsverket kunna inlevereras bolagets dispositionsfond 6 miljoner kronor och 3,5 miljoner kronor av för beräknade skatter reserverade vinstmedel, varigenom vinstleveransen skulle uppgå till 33 miljoner kronor.

För år 1947 har bolaget ansett nettovinsten efter avdrag för aktieutdelningen böra beräknas till 24 miljoner kronor. Även om omsättningen får antagas bliva i stort sett densamma som under år 1946, måste dock vinstmarginalen, enligt vad bolaget framhåller, förväntas nedgå dels på grund av sänkta utförsäljningspriser och ökade omkostnader, dels till följd av att lagren av under förkrigstiden inköpta utländska viner, vilka tidigare tillfört bolaget särskilda vinster, numera i det närmaste uttömts. Då slutligen i annuiteter å de nya sulfitsprittfabrikernas anläggningskapital beräknas inflyta 1 miljon kronor, ha kontrollstyrelsen och riksräkenskapsverket förordat, att inkomstiteln för budgetåret 1947/48 upptages till 25 miljoner kronor.

Inkomsterna av detaljhandelsbolagen ha i riksstaten för löpande budgetår upptagits med 27 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen beräknar nu överskottet av systembolagens rörelse till 55 miljoner kronor. Av merinkomsten, 28 miljoner kronor, utgöra 19 miljoner kronor i anledning av uppbördsreformen besparade skatteutgifter, vilka annars skulle belastat 1946 års rörelse. Återstoden av merinkomsten har uppkommit som en följd av den under år 1946 fortgående och sedan juli månad mycket starka ökningen av rusdrycksförsäljningen.

Under antagande att man under år 1947 har att räkna med stigande försäljning jämfört med samma tid år 1946, beräknar kontrollstyrelsen, att intäkterna skola mer än kompensera de ökade utgifter, som kunna förväntas för löner och omkostnader samt för skatter, och beräknar intäkterna för bud-

getåret 1947/48 till 40 miljoner kronor. Till denna beräkning har riksräkenskapsverket anslutit sig.»

I propositionen nr 312 har föreslagits ny beräkning av vissa inkomsttitlar. *Departementschefen* har därvid anfört följande:

»I en den 16 maj 1947 till finansdepartementet inkommen skrivelse har *riksräkenskapsverket* jämlikt gällande instruktion avlämnat förslag till förnyad beräkning av statsverkets inkomster under de större inkomsttitlarna för budgetåret 1947/48. Vid beräkningens verkställande har ämbetsverket i likhet med tidigare år från vederbörande myndigheter införskaffat nya uppgifter rörande de större inkomsttitlarna ävensom vissa andra inkomsttitlar. Ämbetsverket framhåller, att varje beräkning av statsinkomsterna för närvarande är förenad med stora svårigheter, särskilt med hänsyn till förslaget om omläggning av den statliga direkta beskattningen, det nya källskattesystemet, lönerörelserna på den allmänna marknaden och den för statstjänstemännen beslutade löneregleringen. Överhuvud taget bleve inkomstutvecklingen i fortsättningen starkt beroende av den fortsatta prisutvecklingen.

De justeringar av den i statsverkspropositionen förordade uppskattningen av intäkterna under de olika inkomsttitlarna, som nu ifrågasatts av riksräkenskapsverket och vederbörande myndigheter, framgå av det följande.

Preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. Denna inkomsttitel har i statsverkspropositionen beräknats till 1 750 miljoner kronor. Vid förevarande förnyade beräkning av den preliminära skatten anser sig riksräkenskapsverket böra bygga beräkningen på antagandet, att man under åren 1946, 1947 och 1948 bör räkna med något högre stegrings-tal för inkomstutvecklingen än som antogs vid riksräkenskapsverkets beräkning i december 1946. Löneinkomsterna inom den privata sektorn av förvärvslivet beräknas för år 1946 ha legat omkring 15 procent över 1945 års nivå och löneinkomsterna under år 1947 antas komma att överstiga 1946 års nivå med omkring 13 procent. För år 1948 kalkylerar riksräkenskapsverket nu alternativt med oförändrad lönenivå eller en stegring av lönenivån med 5 resp. 10 procent. För statstjänstemännen och därmed i lönehänseende jämförliga inkomsttagare skall vid beräkningen av skatteunderlaget hänsyn tagas till den beslutade löneregleringen. Vidare förutsattes, att det genom propositionen nr 212 framlagda skatteförslaget blir genomfört från och med den 1 januari 1948. De nu verkställda beräkningarna ha lett fram till alternativa belopp för den preliminära skatten å inkomst och förmögenhet m. m. av 1 869 miljoner kronor, 1 894 miljoner kronor och 1 920 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har vidare anfört, att under uppbördsstämman i mars 1947 kan beräknas ha influtit omkring 520 miljoner kronor och att utbetalningen av kommunal inkomstskatt och kommunal fastighetsskatt utgjorde under februari 1947 286 miljoner kronor. Vid en av verket med utgångspunkt från dessa siffror verkställd kalkyl, varvid antagits en viss stegring av uppbörden i anslutning till den inkomstutveckling, som förut nämnts, har erhållits något högre belopp än de som framkommit vid de omförmälda al-

ternativa beräkningarna. Riksräkenskapsverket, som uppskattat intäkterna under inkomstiteln till mellan 1 800 och 2 000 miljoner kronor, har förordat, att titeln i det slutliga riksstatsförslaget uppföres med 1 900 miljoner kronor.

Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt. I statsverkspropositionen beräknades under titeln arvsskatt och gåvoskatt ett belopp av 45 miljoner kronor. Enligt uppgift av generalpoststyrelsen har i arvs- och gåvoskatt influtit under tiden juli 1946—april 1947 ett belopp av i runt tal 46 miljoner kronor. Uppbörden för helt budgetår beräknar riksräkenskapsverket komma att överstiga 50 miljoner kronor. Under förutsättning att det framlagda skatteförslaget bifalles, torde till denna inkomst böra läggas avkastningen av kvarlåtenskapsskatten. Denna har för helt år beräknats till 40 miljoner kronor men torde enligt riksräkenskapsverket, om förslaget träder i kraft den 1 januari 1948, för nästa budgetår icke kunna beräknas till högre belopp än 10 miljoner kronor. Med beaktande härav har ämbetsverket förordat, att i det slutliga riksstatsförslaget upptages en inkomstitel, benämnd arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt med ett belopp av 60 miljoner kronor.

Inkomstiteln lotterivinstskatt har av riksräkenskapsverket i enlighet med förslag av generalpoststyrelsen beräknats till 25 miljoner kronor mot i statsverkspropositionen upptaget belopp av 20 miljoner kronor.

Omsättnings- och expeditionsstämplor m. m. har i riksstatsförslaget upptagits till 45 miljoner kronor. Generalpoststyrelsen har uppskattat denna inkomstitel för nästa budgetår till 49 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har för sin del förordat, att inkomstiteln i det slutliga riksstatsförslaget upptages till 50 miljoner kronor.

Automobilskatt medel. I statsverkspropositionen beräknades fordonsskatten inflyta med 85 miljoner kronor och bensinskatten med 170 miljoner kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit att inkomsterna å ifrågavarande titlar komme att i hög grad vara beroende av importmöjligheterna. Åtgärder i importreglerande syfte kunde därför förväntas medföra rubbningar i de gjorda beräkningarna. Generaltullstyrelsen har nu beräknat uppbörden av bensinskatten hos tullverket till 115 miljoner kronor och kontrollstyrelsen har beräknat uppbörden av bensinskatt i vad avser inom riket tillverkad bensin till 19 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har nu förordat, att bensinskatten för nästa budgetår upptages till 160 miljoner kronor.

Tullmedel beräknas för löpande budgetår inflyta med 250 miljoner kronor. I statsverkspropositionen har inkomstiteln upptagits till 230 miljoner kronor. Med beaktande av de ogynnsamma verkningar å tulluppbörden importförbudet komme att medföra har generaltullstyrelsen föreslagit en sänkning av inkomstiteln till 220 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har biträtt detta förslag.

I statsverkspropositionen beräknades varuskatten till 100 miljoner kronor. Därvid hade i inkomstiteln — utöver av kontrollstyrelsen och generaltullstyrelsen i inkomst av varuskatt beräknade 85 miljoner kronor — pro-

visoriskt inräknats även det belopp, som kunde komma att inflyta i allmän omsättningsskatt. Kontrollstyrelsen och generaltullstyrelsen ha nu beräknat inkomsten av varuskatt för nästa budgetår till 79 miljoner kronor. I propositionen nr 249 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till avveckling av den allmänna omsättningsskatten å vissa motorfordon från den 1 juli 1947. Med anledning av vad sålunda förekommit har riksräkenskapsverket förordnat, att inkomstiteln varuskatt i det slutliga riksstatsförslaget upptages till 90 miljoner kronor.

I trafikskatt har av riksräkenskapsverket, i enlighet med vad järnvägsstyrelsen föreslagit, beräknats under nästa budgetår inflyta 28 miljoner kronor mot i riksstatsförslaget upptagna 30 miljoner kronor.

Accis å margarin och vissa andra fettvaror. I statsverkspropositionen har denna inkomstitel beräknats till 12 miljoner kronor. Med utgångspunkt från uppgifter, som lämnats av livsmedelskommissionen och kontrollstyrelsen, har riksräkenskapsverket förordnat, att inkomstiteln i det slutliga riksstatsförslaget upptages till 14 miljoner kronor.

Skatt å kaffe har i riksstatsförslaget uppförts med 18 miljoner kronor. På grundval av uppgifter från generaltullstyrelsen och livsmedelskommissionen har riksräkenskapsverket beräknat inkomstiteln för nästa budgetår till 13 miljoner kronor, varvid riksräkenskapsverket förutsätter, att icke några större avvikelser från nu rådande ransoneringsföreskrifter i avseende å kaffe komme att ske under nästa budgetår.

I statsverkspropositionen har tobakskatten upptagits till 370 miljoner kronor. Under förutsättning att nu gällande genomsnittspriser och skattesatser icke komma att undergå någon nämnvärd förändring har inkomstiteln för nästa budgetår av tobaksmonopolet beräknats till samma belopp. Riksräkenskapsverket har biträtt denna beräkning.

Inkomstiteln omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker beräknades i statsverkspropositionen till 360 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har nu föreslagit, att skatten skall upptagas till samma belopp. Utfallet för löpande budgetår uppskattas till 355 miljoner kronor, representerande en ökning med 10 procent i förhållande till utfallet för budgetåret 1945/46. I betraktande härav har riksräkenskapsverket föreslagit, att inkomstiteln i det slutliga riksstatsförslaget uppföres med 370 miljoner kronor.

Maltdrycksskatt och skatt å läskedrycker. I riksstatsförslaget ha dessa inkomstitlar uppförts med 47 resp. 14 miljoner kronor. Kontrollstyrelsen har beräknat intäkterna för nästa budgetår till 49 resp. 15 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har för sin del föreslagit, att inkomstitlarna i det slutliga riksstatsförslaget upptagas till 50 resp. 15 miljoner kronor.»

I propositionen nr 312 har *departementschefen* vidare anfört följande:

»I det förslag till riksstat för budgetåret 1947/48, som framlades i statsverkspropositionen, uppgingo utgifterna å driftbudgeten till 3 701 miljoner kronor och de beräknade inkomsterna till 4 035 miljoner kronor. Enligt för-

slaget skulle man sålunda kunna räkna med ett budgetöverskott å 334 miljoner kronor.

De förut refererade beräkningar över inkomstutvecklingen, som nu framlagts av riksräkenskapsverket, utmynna i förslag om uppräknings av de olika inkomstitlarna på tillhoppa 151 miljoner kronor. Förutom smärre höjningar och sänkningar av vissa inkomstitlar innebär den nya inkomstberäkningen, att kalkylerade intäkter av preliminärskatt å inkomst och förmögenhet höjts från 1 750 till 1 900 miljoner kronor, d. v. s. med 150 miljoner kronor. Riksräkenskapsverket har dock samtidigt understrukit svårigheterna att — bland annat med hänsyn till verkningarna av källskattereformen och det nya skatteförslaget ävensom löneregleringen för de statsanställda — beräkna avkastningen under denna inkomstitel för nästa budgetår. Ökningen i förhållande till statsverkspropositionen beror på att riksräkenskapsverket nu ansett sig böra räkna med en större stegring av inkomsterna från 1945 till 1946 och 1947 än vad tidigare antagits. Den nya kalkylen bygger på en stegring av löneinkomsterna — med undantag för de statsanställda — från 1945 till 1946 med omkring 15 procent och från 1946 till 1947 med ytterligare omkring 13 procent. Vad de statsanställda beträffar har verket tagit hänsyn till den beslutade löneregleringen. För år 1948 har kalkylerats med alternativt oförändrad lönenivå eller en stegring utöver 1947 års med 5 resp. 10 procent. Sistnämnda antaganden rörande inkomstutvecklingen under 1948 påverka dock icke beräkningarna i någon högre grad, enär under budgetåret 1947/48 endast två av de sex skatteuppbörderna komma att hänföra sig till inkomsterna under 1948. Skillnaden i intäkter under budgetåret 1947/48 mellan ett alternativ med oförändrad lönenivå eller stegring med 5 procent under 1948 utgör endast 25 miljoner kronor.

För egen del har jag icke funnit anledning frånga de av riksräkenskapsverket gjorda beräkningarna rörande statsintäkterna under nästa budgetår. I likhet med verket vill jag dock understryka den stora osäkerhet som för närvarande måste vidlåda varje beräkning av de direkta statsskatterna. Den uppräknings, som nu föreslagits, hänför sig som av det anförda framgår i huvudsak till nya kalkyler rörande inkomstutvecklingen under 1946 och 1947 och intäkterna under denna titel komma endast i relativt ringa grad att vara beroende av lönenivåns utveckling under nästa år. Utöver de ändringar i förhållande till statsverkspropositionen, som förordats av riksräkenskapsverket, har jag tidigare angivit vissa ändringar å driftbudgetens inkomstsida, som äro föranledda av särskilda förslag till riksdagen.

Jag framlägger i det följande förslag om att de olika inkomstitlarna i riksstaten uppföras i enlighet med vad här anförts. Samtidigt därmed föreslår jag, att inkomst- och förmögenhetsskatten för den återstående delen av år 1947 preliminärt uttages efter samma grunder som för första halvåret. Vad beträffar den statliga inkomstskatt, som skall ingå i den preliminära skatten för senare hälften av budgetåret 1947/48, vill jag, med erinran om vad i detta avseende anförts i proposition nr 212, förorda, att för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser skatten uttages med 100 procent av grundbeloppet.

Såsom i riksdagens beslut om preliminärt uttagande av värnskatt för senare hälften av budgetåret 1946/47 förutsatts torde värnskatt för förra hälften av budgetåret 1947/48 böra utgå efter enahanda grunder som gälla för preliminärt uttagande av värnskatt för först angivna tid. Förslag härom torde jag få anmäla i annat sammanhang.

Driftbudgetens utgiftssida kan nu beräknas komma att utvisa en ökning på sammanlagt 291 miljoner kronor i förhållande till statsverkspropositionen. Huvudparten därav hänför sig, såsom närmare framgår av den redan tidigare lämnade redogörelsen, till ökade kostnader för de kontanta barnbidragen, ytterligare utgifter för rörligt tillägg till statsanställda m. fl. samt ökning av anslagen för jordbruksregleringen och för importsubventioner. Merinkomsterna utöver de i statsverkspropositionen beräknade ha vidare nu uppskattats till 150 miljoner kronor. Budgetöverskottet, som i förslaget till riksstat beräknades till 334 miljoner kronor, skulle i enlighet härmed komma att nedgå till $(333,7 + 149,9 - 291,4 =) 192,2$ miljoner kronor.»

I anslutning till vad departementschefen sålunda anfört har Kungl. Maj:t i omförmälda proposition nr 312 föreslagit riksdagen att

»dels besluta, att botten-skatt enligt 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall — med iakttagande av vad i 20 § andra stycket samma förordning stadgas — ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1947/48 med 150 procent av grundbeloppet för skattskyldiga, som avses i 18 § 2 mom. a) och c) nämnda förordning, samt med 200 procent av grundbeloppet för skattskyldiga, som avses i samma moment b);

dels besluta, att statlig inkomstskatt för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för senare hälften av budgetåret 1947/48 med 100 procent av grundbeloppet.»

Vidare har Kungl. Maj:t i nyssnämnda proposition föreslagit riksdagen att upptaga inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1947/48 enligt en vid statsrådsprotokollet såsom Bihang A fogad specifikation, vilken överensstämmer med statsverkspropositionens förslag till beräkning av bevillningarna utom i vad angår inkomsterna å följande inkomstitlar:

Preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. . . .	kronor	1 900 000 000
Arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt	»	60 000 000
Lotterivinstskatt	»	25 000 000
Omsättnings- och expeditiönsstämplor m. m.	»	50 000 000
Bensinskatt	»	160 000 000
Tullmedel	»	220 000 000
Varuskatt	»	90 000 000

Trafikskatt	kronor	28 000 000
Accis margarin och vissa andra fettvaror	»	14 000 000
Skatt å kaffe	»	13 000 000
Omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker	»	370 000 000
Maltdrycksskatt	»	50 000 000
Skatt å läskedrycker	»	15 000 000

Sammanfattningsvis må anföras, att de sålunda i propositionen nr 312 föreslagna beräkningarna av bevillningarna i förhållande till statsverkspropositionens motsvarande beräkningar innebära höjningar av följande inkomstitlar, nämligen *preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m.* med 150 miljoner kronor, *arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarldtenskapsskatt* (vilken inkomstitel i statsverkspropositionen benämns arvsskatt och gåvoskatt) med 15 miljoner kronor, *lotterivinstskatt* med 5 miljoner kronor, *omsättnings- och expeditiönsstämplor m. m.* med 5 miljoner kronor, *accis å margarin och vissa andra fettvaror* med 2 miljoner kronor, *omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker* med 10 miljoner kronor, *maltdrycksskatt* med 3 miljoner kronor och skatt å *läskedrycker* med 1 miljon kronor, samt nedsättningar av följande inkomstitlar, nämligen *bensinskatt* med 10 miljoner kronor, *tullmedel* med 10 miljoner kronor, *varuskatt* med 10 miljoner kronor, *trafikskatt* med 2 miljoner kronor och *skatt å kaffe* med 5 miljoner kronor, eller således — med frånräknande av nämnda nedsättningar — en sammanlagd höjning av 154 miljoner kronor.

Utskottet.

I det i statsverkspropositionen framlagda förslaget till riksstat för budgetåret 1947/48 beräknades utgifterna å driftbudgeten till 3 701 miljoner kronor och inkomsterna till 4 035 miljoner kronor. Dessa beräkningar utvisade sålunda ett budgetöverskott av 334 miljoner kronor. Den förevarande propositionen utvisar i förhållande till statsverkspropositionen ökning av såväl utgifter som inkomster. Utgifterna beräknas nämligen öka med 291 miljoner kronor och inkomsterna med 150 miljoner kronor, varigenom budgetöverskottet för ovannämnda budgetår skulle komma att nedgå till 192 miljoner kronor. Den största inkomstökningen hänför sig till inkomstiteln *preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m.*, vilken i statsverkspropositionen upptagits till 1 750 miljoner kronor men i den föreliggande propositionen till 1 900 miljoner kronor. Ökningen av den preliminära skatten beror därpå att vid den förnyade beräkningen räknats med en något större stegring i inkomstutvecklingen för åren 1947 och 1948 än som antagits i statsverkspropositionen.

Av såväl departementschefen som riksräkenskapsverket har framhållits den stora osäkerhet, som för närvarande måste vidlåda varje beräkning av de direkta statsskatterna. Utskottet vill för sin del starkt understryka detta. I främsta rummet föranledes denna osäkerhet, såsom riksräkenskapsverket jämväl framhållit, av det i propositionen nr 212 framlagda förslaget till omläggning av den direkta statsbeskattningen samt det nya källskattesystemet,

lönerörelserna på arbetsmarknaden och den för statstjänstemännen beslutade löneregleringen. Självfallet är också inkomstutvecklingen under den närmaste tiden i hög grad beroende av den fortsatta prisutvecklingen. Vid beräkningarna har förutsatts, att nämnda skatteförslag blivit genomfört från och med den 1 januari 1948. Osäkerheten hos de gjorda inkomstberäkningarna framgår särskilt därav att riksräkenskapsverket uppskattat intäkterna under inkomstiteln preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. till mellan 1 800 och 2 000 miljoner kronor samt förordat titelns uppförande i det slutliga riksstatsförslaget med 1 900 miljoner kronor.

Under utskottsbehandlingen av ifrågavarande ärende har jämväl uppkommit en svårighet av annat slag. Såsom nyss nämnts har i den nu föreliggande propositionen förutsatts, att det i propositionen nr 212 framlagda skatteförslaget blivit genomfört från och med den 1 januari 1948 och sålunda kommer att bli gällande under den senare hälften av nästa budgetår. Propositionen nr 212 är för närvarande under behandling inom utskottet. Det har emellertid visat sig ogörligt för utskottet att avgiva betänkande i anledning av sistnämnda proposition å sådan tid, att beslut i skattefrågan kan fattas av riksdagen före ingången av nästa budgetår. På grund härav har utskottet ställts inför det spørsmålet, huruvida i nuvarande läge möjlighet förefinnes för riksdagen att före den 1 juli 1947 fastställa beräkningen av bevillningarna för nästa budgetår.

Att det förhållandet skulle kunna inträffa att statsregleringens fastställda icke av riksdagen medhunnas före det nya budgetårets ingång har ej förbisetts vid tillkomsten av gällande grundlagsbestämmelser på ifrågavarande område. I § 109 tredje stycket regeringsformen stadgades före år 1921 beslutad ändring av detta lagrum, att »där så oförmodat skulle hända, att riksdag, när den avslutas, icke hade staten reglerat eller någon ny bevillning till bestämt belopp sig åtagit, fortfarande den förra statsregleringen och bevillningen intill nästa riksdag». Härigenom gavs sålunda en föreskrift för det fall att riksdagen skulle vara avslutad — exempelvis genom upplösning och förordnande om nya val — utan att ha reglerat staten eller åtagit sig ny bevillning. Sin nuvarande lydelse erhöll stadgandet i samband med budgetårets omläggning att avse tiden den 1 juli—den 30 juni, vilken omläggning trädde i kraft från och med den 1 juli 1923. Stadgandet omformulerades därvid på följande sätt: »Där så oförmodat skulle hända, att riksdag före det nya statsregleringsårets inträdande icke hade staten reglerat eller ny bevillning sig åtagit, fortfarande den förra statsregleringen och bevillningen, till dess ny statsreglering och bevillning beslutats.» Denna omformulering, vilken beslöts år 1921, hade föreslagits av budgetårskommittén. Nämnda kommitté anförde därvid bland annat, att, därest budgetåret skulle omfatta tiden den 1 juli—den 30 juni, vore det icke otänkbart, att ett riksdagsbeslut om bevillningen kunde bli uppskjutet till början av juli månad, och i händelse detta skedde skulle, även om ny bevillning antoges under juli månads början, med dåvarande bestämmelser den gamla bevillningen komma att gälla ända till utgången av det nya budgetåret, något som uppenbarligen borde förebyggas.

Genom den ifrågavarande ändringen av § 109 tredje stycket avsåg kommittén att giva en grundlagsföreskrift angående vad som i fråga om statsreglering och bevilning skulle gälla under mellantiden mellan det tilländalupna statsregleringsårets utgång och tidpunkten för riksdagens beslut om den nya statsregleringen. Ändringen innebar, att den gamla statsregleringen och bevilningen fortfarande skulle gälla under denna mellantid. Då emellertid en automatisk förlängning av statsregleringen knappast kan praktiskt genomföras, torde det kunna antagas, att meningen varit att i det i § 109 förutsatta läget något slags provisorisk anordning skulle vidtagas.¹

Det föreliggande spørsmålet har, såvitt för utskottet är känt, hittills icke behövt lösas i praktiken. Frågan har således nu för första gången fått aktualitet.

Även om det tidigare måhända kan ha varit tekniskt möjligt att finna en provisorisk anordning för bevilningarnas fastställande för den mellantid, varom här är fråga, synes detta, såvitt utskottet kan finna, numera vara ogörligt. Det nya uppbördssystemet, som trätt i kraft den 1 januari 1947 och som innebär, att löneavdrag för gäldande av preliminär skatt i många fall ske per vecka, medför nämligen, att sådan skatt kommer att uttagas redan några få dagar efter det nya budgetårets ingång. Visserligen skall jämlikt föreskrift i 20 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skatteuttagningsprocenten för nästkommande budgetårs första hälft vara densamma som motsvarande procenttal för det löpande budgetårets senare hälft. Någon tvekan om skatteuttagningsprocentens storlek för första hälften av nästa budgetår kan sålunda icke föreligga. Uttagningsprocenten måste givetvis dock vara av riksdagen fastställd, innan skatten uttages. En möjlighet kunde synas vara, att riksdagen nu skulle inskränka sig till att fatta beslut rörande skatteuttagningsprocenten för första hälften av nästa budgetår. Detta torde emellertid möta konstitutionella hinder. Enligt § 61 regeringsformen kan riksdagen nämligen icke åta sig en bevilning för kortare tid än statsregleringsåret. Å andra sidan bör riksdagen med hänsyn till det föreliggande skatteförslaget ej heller åta sig bevilning för hela statsregleringsåret enligt nu gällande grunder.

I detta läge har utskottet uppgivit tanken på att här söka finna en provisorisk anordning för mellantiden intill dess riksdagen fattat beslut angående skatteförslaget. Utskottet har i stället tagit under övervägande, huruvida icke — trots den ifrågasatta omläggningen av statsbeskattningen — möjlighet finnes att redan före nästa budgetårs ingång fastställa inkomstberäkningar och uttagningsprocent för samma budgetår. En lämplig utväg synes vara att nu fastställa inkomstberäkningar och uttagningsprocent för hela budgetåret 1947/48 under den förutsättningen att någon ändring i skattesystemet icke kommer att ske men med förbehåll för att riksdagen senare i anledning av propositionen nr 212 kan komma att fastställa ändrade grunder för vissa bevilningar. Detta innebär formellt, att riksdagen nu åtager

¹ Jfr. prop. nr 254/1920 s. 4—8 samt *Herlitz*: Riksdagens finansmakt (i Sveriges riksdag del 12) s. 333—334 och *Reuterskiöld*: Sveriges grundlag, del 1—2, s. 184.

sig bevilning för hela budgetåret 1947/48 efter oförändrade grunder men förbehåller sig att senare ersätta detta beslut med andra åtaganden, i vad avser senare delen av budgetåret.

Vad beträffar inkomst- och förmögenhetsskatten föreslår sålunda utskottet den anordningen, att skatteuttagningsprocenten fastställas med utgångspunkt från nu gällande skattesystem för hela budgetåret men med förbehåll för att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 212 kan komma att fatta beslut om ändrade grunder för den direkta statsbeskattningen. I sådant fall skall senare under innevarande års riksdag bestämmas med vilket procenttal statlig skatt skall ingå i preliminär skatt för senare hälften av budgetåret 1947/48. Under angiven förutsättning kommer utskottet att senare avgiva betänkande med förslag jämväl i denna del.

En sådan anordning möter så mycket mindre betänkligheter, som det belopp vilket från den angivna utgångspunkten bör fastställas icke alltför mycket skiljer sig från det som framkommer, om man lägger det nya skatteförslaget till grund för beräkningarna. I den föreliggande propositionen har föreslagits *dels* att botten-skatt enligt 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall ingå i preliminär skatt för förra hälften av budgetåret 1947/48 med vissa angivna procenttal av grundbeloppet, *dels ock* att statlig inkomstskatt — enligt det nya skatteförslaget — för skattskyldiga, som avses i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, skall ingå i preliminär skatt för senare hälften av samma budgetår med visst procenttal av grundbeloppet. Av riksräkenskapsverkets förslag till ny inkomstberäkning framgår nämligen, att den i inkomstiteln preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. ingående inkomst- och förmögenhetsskatten eller däremot svarande skatteformer skulle under vissa angivna förutsättningar för budgetåret 1947/48 med bibehållande av gällande skattesystem kunna beräknas till 1 823 miljoner kronor och med tillämpning av det nya skatteförslaget, vilket skulle komma att inverka på $\frac{1}{3}$ av den ifrågavarande skatteuppbörden, till 1 811 miljoner kronor. Skatteförslagets genomförande skulle alltså enligt denna beräkning medföra en minskning av denna inkomstitel med endast 12 miljoner kronor. Inkomstitelns rubricering blir vidare densamma vare sig det nya skattesystemet genomföres eller ej.

Vad angår arvslottsskatt, gåvoskatt och kvarlåtenskapsskatt har i propositionen nr 312 en för dessa skatter gemensam inkomstitel upptagits till ett belopp av 60 miljoner kronor. Härav utgör kvarlåtenskapsskatten 10 miljoner kronor. I nuvarande läge kan vid inkomstberäkningen hänsyn icke tagas till kvarlåtenskapsskatten. Utskottet föreslår fördenskull, att nu under titeln »arvsskatt och gåvoskatt» upptages 50 miljoner kronor.

I övrigt har utskottet intet att erinra mot de i propositionen nr 312 gjorda inkomstberäkningarna. Utskottet tillstyrker sålunda även Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag, att skogsvårdsavgifterna för år 1947 utgå med det i förordningen om skogsvårdsavgift angivna maximitalet 1,5 promille.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 312 framlagda förslag angående skatteprocenten besluta, att botten-skatt enligt 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall — med iakttagande av vad i 20 § andra stycket samma förordning stadgas — ingå i preliminär skatt för budgetåret 1947/48 med 150 procent av grundbeloppet för skattskyldiga, som avses i 18 § 2 mom. a) och c) nämnda förordning, samt med 200 procent av grundbeloppet för skattskyldiga, som avses i samma moment b), dock att, därest riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 212 skulle fatta beslut om ändrade grunder för den direkta statsbeskattningen, senare under innevarande års riksdag skall bestämmas med vilket procenttal statlig skatt skall ingå i preliminär skatt för senare hälften av budgetåret 1947/48;

B) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag, besluta, att skogsvårdsavgift skall för år 1947 utgå med en och en halv promille; samt

C) att bevillningarna för budgetåret 1947/48 måtte beräknas sålunda:

	Kronor	Kronor
Skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse:		
Preliminär skatt å inkomst och förmögenhet m. m. . . .	1 900 000 000	
Krigskonjunkturskatt	10 000 000	
Kupongskatt	5 500 000	
Utskiftningsskatt och ersätt- ningsskatt	1 000 000	
Skogsvårdsavgifter	4 500 000	
Bevillningsavgifter för särskil- da förmåner och rättigheter	200 000	
Arvsskatt och gåvoskatt	50 000 000	
Lotterivinstskatt	25 000 000	
Omsättnings- och expediti- stämplor m. m.	50 000 000	2 046 200 000
Automobilskattemedel:		
Fordonsskatt	85 000 000	
Bensinskatt	160 000 000	245 000 000

	Kronor	Kronor
Tullar och acciser:		
Tullmedel	220 000 000	
Varuskatt	90 000 000	
Trafikskatt	28 000 000	
Accis å silke	5 000 000	
Accis å margarin och vissa andra fettvaror	14 000 000	
Skatt å kaffe	13 000 000	
Tobaksskatt	370 000 000	
Brännvinstillverkningskatt ..	21 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av partihandelsbolag	25 000 000	
Rusdrycksförsäljningsmedel av detaljhandelsbolag	45 000 000	
Omsättnings- och utskänknings- skatt å spritdrycker	370 000 000	
Omsättnings- och utskänknings- skatt å vin	30 000 000	
Maltdrycksskatt	50 000 000	
Skatt å läskedrycker	15 000 000	
Statlig nöjesskatt	18 000 000	1 314 000 000
Postverket (överskott)	30 000 000	

Stockholm den 17 juni 1947.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bärge, Elon Andersson, Wahlmark, Velander, Sjödahl, Ekman, Frans Ericson, Wehtje, Robert Berg och Näsgård samt

från andra kammaren: herrar Lövgren, Björklund, Hammarlund, Olsson i Gävle, Sundström i Skövde, Andersson i Dunker, Kristensson och Bladh.
